

17. Холковська І.Л. Методика виховної роботи з обдарованими дітьми / І.Л. Холковська. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2018. – 172 с.
18. Чеховська Л. Проектне навчання на уроках української літератури і розвиток творчої особистості / Л. Чеховська // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 2009. – № 10. – С. 15-20.

References

1. Bekh I. Svoieridnist khudozhnoi tvorchosti osobystosti: Psykholohichni aktsenty / I. Bekh // Mystets. ta osvita. – 2012. – #1. – S. 20-21.
2. Voloshyna O.V. Vykorystannia proektnykh tekhnolohii navchannia pry vykladanni dystsyplin pedahohichnoho tsykladu. / O.V. Voloshyna // Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Pedahohika i psykholohiia. – Vypusk 44. – Vinnytsia, 2015. – S. 41-44.
3. Haluziak V. M. Pedahohichna pidtrymka rozvytku osobystisnoi zrilosti maibutnykh uchyteliv / V. M. Haluziak // Osobystisno-profesiini rozvytok maibutnoho vchytelia: monohrafiia / Akimova O.V., Haluziak V.M. [ta in.] – Vinnytsia: TOV «Nilan LTD», 2014. – S. 40-80.
4. Haluziak V.M. Sutnist i struktura pedahohichnoi kompetentnosti vchytelia / V. M. Haluziak // Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.Kotsiubynskoho. Serii: «Pedahohika i psykholohiia». Vypusk 48. – Vinnytsia, 2016. – S. 37-46.
5. Honcharenko M. M. Formuvannia tvorchoi aktyvnosti na urokakh muzychnoho mystetstva : vykhovannia tvorchoi osobystosti / M. M. Honcharenko // Mystets. v shk. – 2013. – # 2. – Fakhovyi server. – # 5. – S. 16 (6-8).
6. Hrynenko I.V. Pedahohichni umovy rozvytku kreatyvnosti maibutnykh uchyteliv humanitarnoho profilu u protsesi fakhovoi pidhotovky: dys. kand. ped. nauk / I.V. Hrynenko. – Ternopil, 2008. – 192 s.
7. Husieva T.P. Psykholohichni zasoby rozvytku kreatyvnosti maibutnykh uchyteliv filolohichnoho profilu: dys. .. kand. psykhol. nauk / T.P. Husieva. – K.: Instytut pedahohiky i psykholohii profesiinnoi osvity APN Ukrainy, 2006.
8. Donina O.I. Rozvytok kreatyvnosti v umovakh suchasnoi osobystisno-orientovanoi osvity / O.I. Donina, N.I. Kuznietsova // Zhurnal «Pedahohichna nauka: istoriia, teoriia, praktyka, tendentsii rozvytku». – 2010. – #3.
9. Dubovyi S. Rol pozaklasnoi roboty u formuvanni tvorchoi osobystosti uchnia / S. Dubovyi // Ridna shk. – 2012. – # 3. – S. 61-63.
10. Duraj-Novakova K.M. Formirovanie professionalnoj gotovnosti studentov k pedagogicheskoi deyatelnosti: avtoref. dis. .. d-ra ped. nauk / K.M. Duraj-Novakova. – M., 1983. – 32 s.
11. Dyachenko M.I. Psihologicheskie problemy gotovnosti k deyatelnosti / M.I. Dyachenko, L.A. Kandybovich. – Minsk: Izd-vo BGU, 1978. – 175 s.
12. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» / Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2014, # 37-38.
13. Maksymovych O. Pedahohichni umovy rozvytku tvorchykh zbidnostoni / O. Maksymovych // Pochat. osvita. – 2011. – # 28. – Metod. poradnyk. – 2011. – Vyp. 7. – S. 14-16.
14. Morozov E.P. Podgotovka uchitelya k innovacionnoj deyatelnosti / E.P. Morozov, P.I. Pidkasistyj // Sovetskaya pedagogika. – 1991. – № 10. – S.88-93.
15. Rubinshtejn S.L. Problemy obshej psihologii / S.L. Rubinshtejn. – M.: Pedagogika, 1976. – 412 s.
16. Tarnovskaya A.S. Formirovanie psihologicheskoi gotovnostistudentov universitetov k pedagogicheskoi deyatelnosti v shkole: avtoref. dis. .. kand psihol. nauk / A.S. Tarnovskaya. – K.: NII psihologii USSR, 1991. – 20 s.
17. Kholkovska I.L. Metodyka vykhovnoi roboty z obdarovanymy ditmy / I.L. Kholkovska. – Vinnytsia: TOV «Nilan LTD», 2018. – 172 s.
18. Chekhovska L. Proektnе navchannia na urokakh ukrainskoi literatury i rozvytok tvorchoi osobystosti / L. Chekhovska // Ukr. l- ra v zahalnoosvit. shk. – 2009. – # 10. – S. 15-20.

УДК 37-051:373.3:376:004.7

DOI 10.31652/2415-7872-2020-61-173-182

ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ: ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

С. В. Чупахіна

orcid.org/0000-0003-1274-0826

У статті обґрунтовано основні аспекти створення електронного інформаційно-освітнього інклюзивного середовища, що об'єднує електронні інформаційні ресурси та електронні освітні ресурси. Проаналізовано актуальні дослідження щодо інформатизації освіти та розглянуто характеристики інформаційного середовища закладу освіти вченими й визначено терміни: інформаційно-предметне середовище, інформаційно-навчальне середовище, інформаційно-комунікаційне освітнє середовище, інформаційне інклюзивне освітнє середовище. Запропоновано модель формування ІКТ-компетентності майбутніх учителів початкової школи на основі організації їх взаємодії з

учасниками освітнього процесу початкової школи: учителями-практиками та молодшими школярами, водночас і з дітьми з інтелектуальними порушеннями.

Ключові слова: інклюзивне освітнє середовище, електронне інформаційно-освітнє інклюзивне середовище, ІКТ-компетентність, майбутні учителі початкової школи, здобувачі вищої педагогічної освіти, молодші школярі, діти з інтелектуальними порушеннями.

IT SUPPORT FOR INCLUSIVE LEARNING: TEACHERS' TRAINING PROCESS

S. Chupakhina

The article deals with the main aspects of creating electronic information and educational inclusive environment integrating electronic information resources with electronic educational ones. The current researches on informatization of education are analyzed. The characteristics of information environment of educational establishments are considered and the terms are defined: information-subject environment, information-educational environment, information-communication educational environment, informative inclusive educational environment. The current state of future teachers of primary school training process in the context of their readiness to use information technologies in inclusive educational environment is analyzed. The model of formation of ICT competence of future primary school teachers is suggested. It is based on the interaction with the participants of the primary school educational process: teachers and junior pupils, at the same time with children with intellectual disabilities. It is proved that the process of interaction within the created environment involves control over the transformation of the higher education applicant's activity into a professional one, and the student into a young specialist – a primary school teacher. Taking into account the requirements of the professional standard of “Primary school teachers of a comprehensive school”, it is important for graduates to form a sufficient level of important professional competences and readiness for implementing them in the inclusive primary school environment. Therefore, the research proves that developing the ICT competences of future primary school teachers is an important task of modern higher education.

Keywords: inclusive educational environment, electronic informational-educational inclusive environment, ICT competence, future primary school teachers, students, junior pupils, children with intellectual disabilities.

В умовах інклюзивного освітнього середовища інформатизація ініціює впровадження в практику навчання технічних, програмних та методичних ресурсів, водночас можливостей мережі Інтернет, яка об'єднує інформаційні ресурси і створює інформаційний потік. Відтак до підготовки майбутніх учителів початкової школи ставляться нові вимоги: оволодіння достатнім рівнем ІКТ-компетентності.

Важливим завданням на шляху вирішення порушеної проблеми стає створення єдиного інформаційно-освітнього середовища «заклад загальної початкової освіти (ЗЗПО) – заклад вищої освіти (ЗВО)».

З урахування наукових прогнозів щодо інформаційних технологій, проектування та моделювання інформаційного інклюзивного розвіткового середовища й навчального простору закладу забезпечує підвищення рівня освіти загалом.

Особливістю процесу інформатизації суспільства є організація укладання, накопичення, переробки, зберігання, передачі та використання різних видів інформації з опертям на різні засоби та програмне забезпечення комп'ютерної техніки. Важливим аспектом інформатизації суспільства стає інформатизація освіти, яку спрямовано на реалізацію педагогічних завдань навчання і виховання з урахуванням методології та практики створення й використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) (рис.1) [9;11].

Рис. 1. Завдання реалізації можливостей ІКТ в освіті.

Відтак, на думку учених, слід створити освітнє середовище, здатне забезпечити відповідні умови застосування сучасних засобів ІКТ, які спроможні підвищити ефективність освітнього процесу. Важливим чинником модернізації освіти є використання засобів ІКТ та створення на їх основі розв'язкового освітнього середовища [5].

Актуальність розробки та розвитку інформаційного інклюзивного освітнього середовища визначається нормативними й законодавчими документами: «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» (2007), «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013) та ін. [7; 8; 10]. Виникає необхідність створення електронного інформаційно-освітнього інклюзивного середовища, яке об'єднує електронні інформаційні ресурси та електронні освітні ресурси [6]. Поняття «інформаційний освітній простір», «інформаційне освітнє середовище» у дослідженнях зосереджують увагу на проблемі функціонального розширення середовища, створення інформаційного освітнього простору. Водночас розширюється понятійно-термінологічний словник інформаційного освітнього середовища, уточнюється сутність та структура означеного терміну в інклюзивному просторі закладу.

Аналіз досліджень щодо інформатизації освіти засвідчує, що для характеристики інформаційного середовища закладу освіти вченими запропоновано різні терміни: інформаційно-предметне середовище [6], інформаційно-навчальне середовище [12], інформаційно-комунікаційне освітнє середовище [4], інформаційне інклюзивне освітнє середовище (ІОС).

Поняття «середовище» визначається як одна з найважливіших умов розвитку особистості, оскільки людина є включеною в середовище й активно взаємодіє з оточенням. У процесі інформатизації освіти виникла концепція інформаційного середовища, як активного, яке впливає на учнів [6].

З урахуванням досліджень можемо виокремити низку аспектів інформаційного середовища (рис.2).

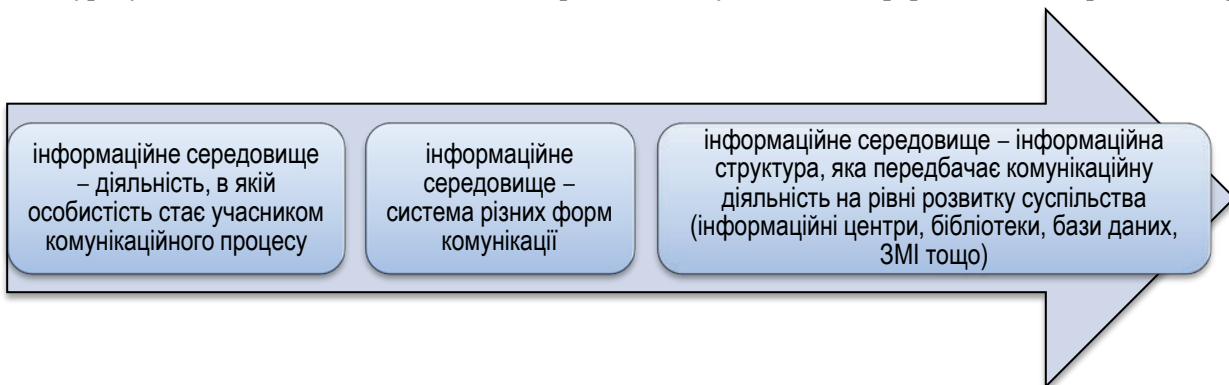

Рис. 2. Особливості інформаційного середовища закладу освіти.

Під інформаційним інклюзивним освітнім середовищем школи будемо розуміти спеціально організований комплекс взаємопов'язаних компонентів, який забезпечує інтеграцію інформаційних технологій в інклюзивний освітній процес закладу з метою підвищення його результативності [1]. Означене середовище включає низку компонентів (рис.3).

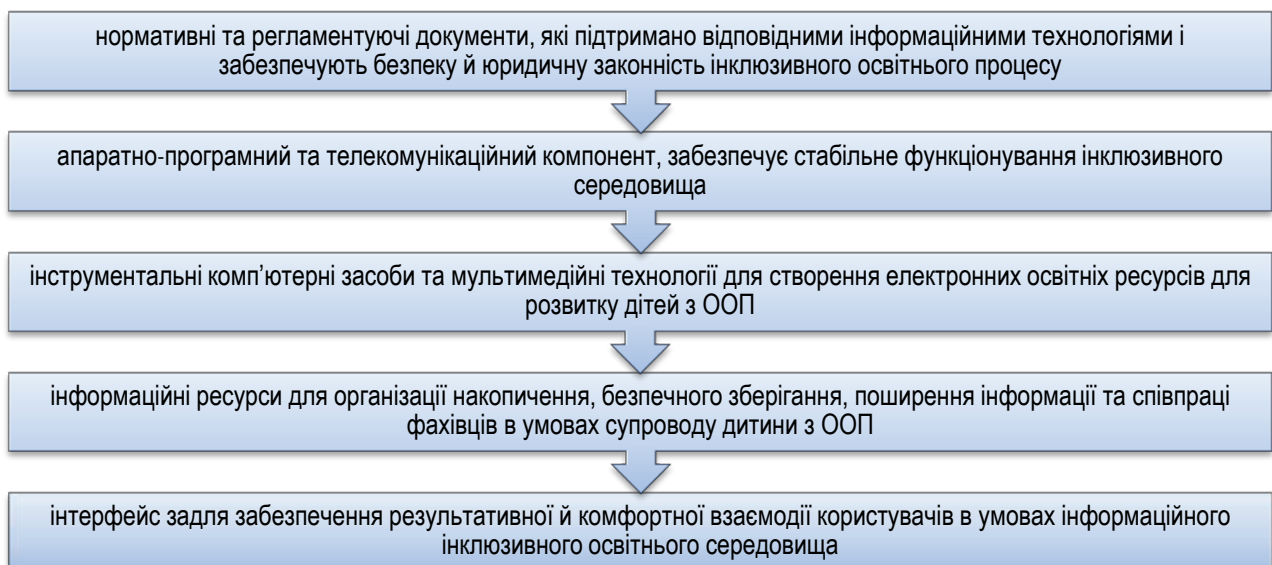

Рис. 3. Компоненти інформаційного інклюзивного освітнього середовища школи.

Розвиток сучасних засобів ІКТ ініціював нове поняття «Інформаційно-педагогічне середовище», яке розуміється вченими як «інтеграційна програмно-комунікаційна педагогічна система, підпорядкована меті й завданням освіти та розвитку особистості й забезпечує єдиними технологічними засобами освітню діяльність, її інформаційну підтримку» [12, с.27]. Метою інформаційно-педагогічного середовища стає задоволення потреб здобувачів освіти, незалежно від їх місця розташування, як учня, так і організатора освітнього ресурсу чи послуги, з використанням єдиних, типових технологій, реалізованих в мережі Інтернет [4].

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні моделі формування ІКТ-компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах їх інтеграції в інклюзивне освітнє середовище на рівні триади «здобувачі вищої педагогічної освіти – учитель початкової школи – молодші школярі».

З урахуванням мети виокремлено низку завдань:

- проаналізувати сучасний стан проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи щодо формування готовності до використання інформаційних технологій у професійній діяльності;
- запропонувати модель формування ІКТ-компетентності майбутніх учителів початкової школи на основі організації їх взаємодії з учасниками освітнього процесу початкової школи: учителями-практиками та молодшими школярами, водночас і з дітьми з інтелектуальними порушеннями.

Модель формування ІКТ-компетентності майбутніх учителів початкової школи передбачає наявність інклюзивного освітнього середовища, яке забезпечує розвиток здібностей усіх учнів, педагогів та здобувачів щодо застосування інформаційних технологій у процесі навчання та взаємодії, а також задля самоосвіти та саморозвитку. Необхідним та важливим завдання сучасної освіти стає створення таких педагогічних умов, в яких здобувач отримує можливість формувати й розвивати здібності та вміння в сфері ІКТ та з їх допомогою.

Сучасний учитель початкових класів НУШ не тільки вміє працювати з сучасними засобами ІКТ, а й розвиває власні здібності. Педагог – професія, яка вимагає від її власника постійного й безперервного розвитку, самоосвіти. Отже, професійна підготовка вчителя організовується безперервно, відповідно до нових вимог науки й суспільства і впродовж усього життя.

Цілеспрямований і системний розвиток ІКТ-компетентності вчителя з урахуванням зовнішніх, внутрішніх чинників і педагогічних умов передбачає створення інформаційного інклюзивного освітнього середовища (ІОС) закладу. У період становлення нової системи освіти структура та зміст освітнього середовища змінюються. Водночас з розвитком ІКТ інклюзивне освітнє середовище стає більш інформаційно насиченим, відбувається інтеграція інформаційного та освітнього середовища з урахуванням завдань інклюзії. Основні аспекти щодо створення й формування інформаційного інклюзивного освітнього середовища (ІОС) закладу обґрунтовано у дисертаційних дослідженнях, які розглядають проблему вдосконалення освітнього процесу школи (рис.4).

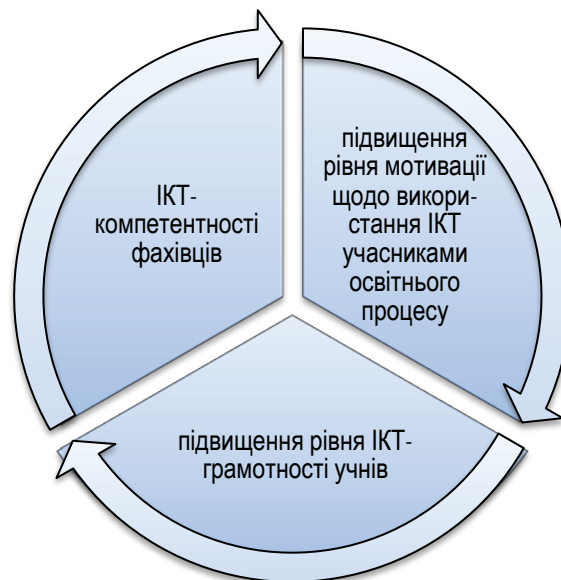

Рис. 4. Ефективність функціонування ІОС школи.

Показниками готовності школи до роботи в ІОС є інформатизація діяльності адміністративних структур; забезпечення ЕОР предметних областей; проведення та аналіз моніторингу розвитку інклюзивного середовища за допомогою рефлексії учасників освітнього процесу [6].

Важливими стає дотримання характеристик і вимог щодо удосконалення ІОС школи [2] (рис.5).

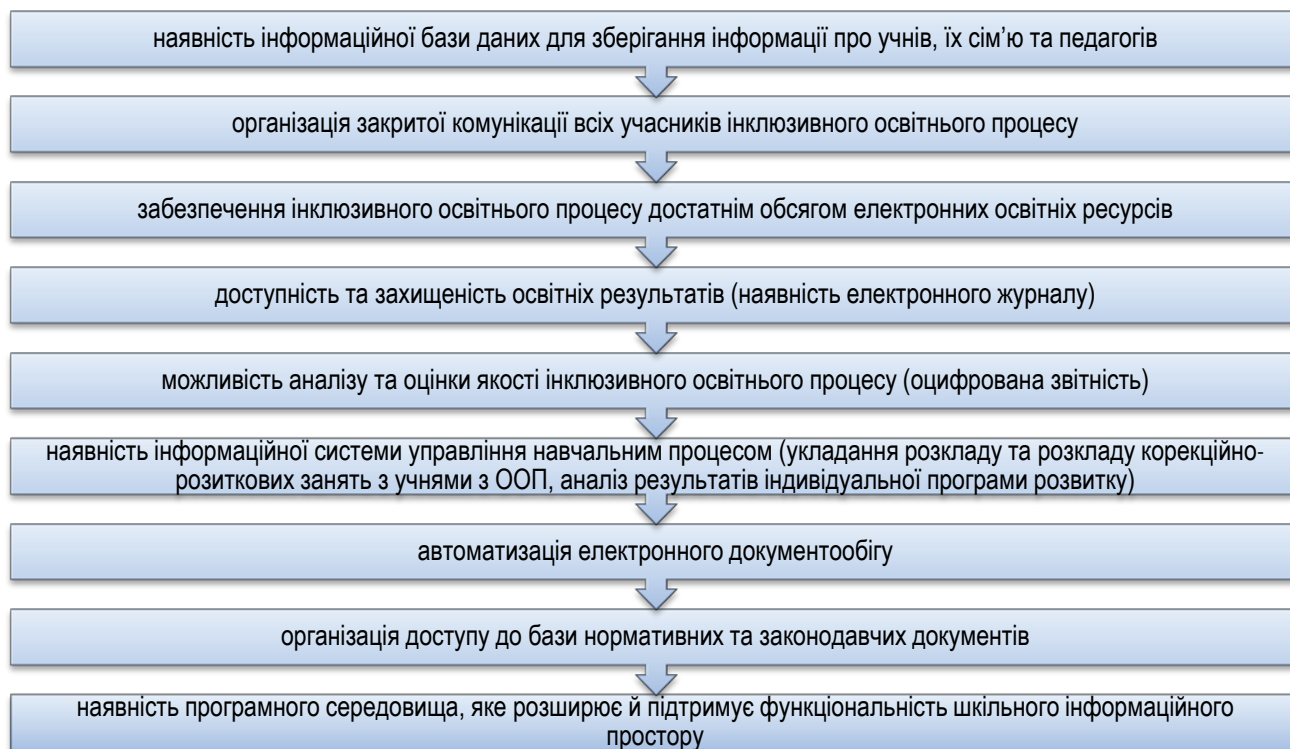

Рис. 5. Основні вимоги удосконалення ІІОС школи.

У створенні ІІОС важливого значення набувають різні програмні продукти, використання яких вимагає підвищення ІКТ-компетентності педагогів та адміністрації закладу. Ефективність ІІОС та рівень ІКТ-компетентності педагогів взаємопов'язані. Учитель має вміти не лише працювати зі стандартними комп'ютерними засобами, а й вбудовувати в інклюзивне середовище власні інформаційні продукти та ЕОР. Відтак вчителі стають найбільш активними учасниками інклюзивного освітнього процесу, які вдосконалюють і розвивають ІІОС закладу.

У сучасних умовах педагог має оволодіти вміннями створювати інформаційні освітні ресурси, надавати інформаційні послуги, здійснювати інформаційну діяльність [3]. Таким чином, учитель з великим педагогічним досвідом діє у межах традиційної системи, поступаючись молодим колегам, сьогоднішнім випускникам ЗВО, у проведенні уроків з використанням інтерактивної дошки та комп'ютера з виходом в Інтернет. Водночас слід зауважити, що зовнішні чинники розвитку ІКТ-компетентності вчителя здебільшого визначаються внутрішніми: пізнавальна потреба щодо використання ІКТ та самоосвіти, саморозвиток особистості й освіта впродовж життя [12, с.7].

Безперервний розвиток та підвищення рівня ІКТ-компетентності найбільш продуктивними будуть саме в умовах ІІОС школи. З урахуванням того, що ІІОС постійно розвивається і вдосконалюється, то й процес розвитку ІКТ-компетентності вчителя стає безперервним. Сучасні педагоги впевнені, що застосування сучасних технічних засобів сприяє вирішенню низки проблем, ініціює нові завдання, вирішення яких передбачає використання можливостей ІКТ.

У сучасних умовах створення ІІОС в закладі освіти у вчителя виникає потреба в підтримці задля вирішення технічних, організаційних, методичних проблем щодо інклюзії та пов'язаних з використанням ІКТ в освітньому процесі.

Задля інформатизації освіти важливо укласти базу відповідних навчально-методичних матеріалів, посібників, готові й адаптовані освітні Інтернет-ресурси, а також забезпечити можливість обміну педагогічними матеріалами за допомогою мережевих педагогічних спільнот [6].

Відтак діяльність вчителя в ІІОС передбачає виконання певних умов (рис. 6).

Враховуючи вищезначене, під інформаційним інклюзивним освітнім середовищем (ІІОС) «ЗІПО-ЗВО» будемо розуміти складну систему, яка реалізує: освітні завдання закладу; взаємодію учасників освітнього процесу (викладачі – здобувачі – вчителі – учні – батьки); інтегрує в собі поряд з технічними, програмними, методичними, організаційними ресурсами інтелектуальний, психолого-педагогічний та методичний потенціал школи та ЗВО, змістовний і функціональний компоненти взаємодії всіх учасників інклюзивного освітнього процесу [13].

Складовою ІІОС «ЗІПО-ЗВО» стає підготовка майбутніх учителів початкових класів, яка розглядає структуру «здобувачі ВО – учитель початкової школи – молодші школярі».

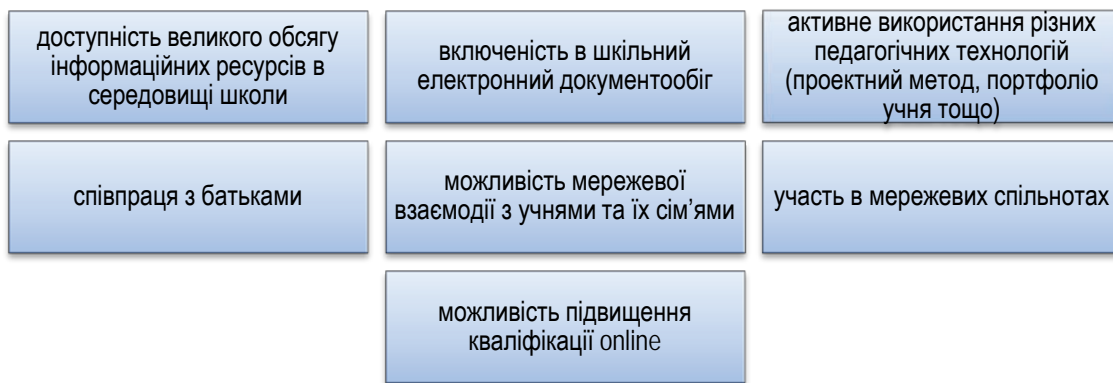

Рис. 6. Умови діяльності вчителя в ПОС школи.

У пропонованій системі змінюються функції учасників освітнього процесу. Учитель стає керівником, координатором навчання, здобувач вищої освіти (ВО) – консультантом, а учні – виконавцями. Освітній процес розглядається як міжособистісна взаємодія в системі «здобувач ВО – учитель початкової школи – учні» і реалізує мету – формування ІКТ-компетентності та ІКТ-грамотності учасників освітнього процесу. Співпрацю школи та ЗВО спрямовано на розвиток умінь результативно використовувати можливості інформаційних технологій з урахуванням потреб і можливостей усіх учнів класу.

Процес взаємодії в межах створеного середовища передбачає контроль за перетворенням навчальної діяльності здобувача вищої освіти в професійну, а здобувача перетворює в молодого фахівця – учителя початкової школи. Здобувачі вищої педагогічної освіти використовують такі форми взаємодії, як Skype-заняття, електронна пошта, сервіси Google. Студенти реалізують проєкти, надають технічну допомогу вчителю, учням та їх батькам [12]. Під час вибору засобу організації взаємодії з учнями майбутній учитель зорієнтований на доступні учневі, з урахуванням вікових можливостей та особливостей, навички роботи з інформаційними технологіями. Однак важливим стає завдання поступового ознайомлення з іншими можливостями, все це створює додаткову мотивацію, урізноманітнює процес навчання, сприяє підвищенню якості засвоєння навчального матеріалу.

Особливістю освітньої діяльності в початковій школі є те, що батьки стають активними учасниками освітньої діяльності дітей, оскільки не кожен молодший школяр може самостійно ефективно розподілити час, організувати роботу й оцінити правильність виконання завдання [3]. Відтак пропоноване експериментальне дослідження враховує процес організації взаємодії між здобувачами, учнями та їх батьками. Здебільшого батьки надають підтримку своїм дітям й оцінили можливості пропонованої взаємодії з учителем та здобувачами. Відтак використання програми Skype засвідчує переваги для організації спільної діяльності в середовищі «здобувачі ВО – учитель початкових класів – учні» (рис. 7).

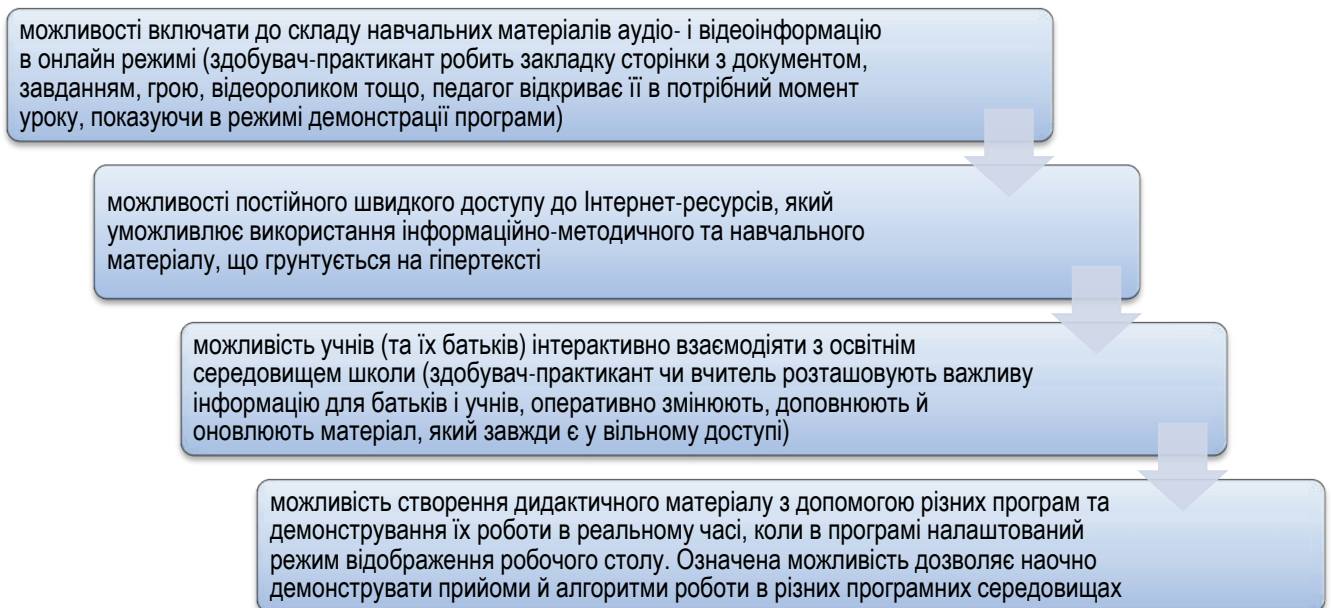

Рис. 7. Переваги організації спільної діяльності в середовищі «здобувачі ВО – учитель початкових класів – учні» з допомогою програми Skype.

Вищеозначена взаємодія ПОС школи та ЗВО сприяє підвищенню рівня ІКТ-компетентності вчителя-практика, здобувача вищої освіти та можливості формування означеної компетентності в молодших школярів. Успіх пропонованого підходу до організації взаємодії школи та ЗВО залежить від ступеня зацікавленості керівництва школи та ЗВО, педагогів, активності здобувачів вищої освіти й учнів, допомоги з боку батьків. Водночас визначає рівень ІКТ-компетентності педагогів, їх мотивацію до використання інформаційних технологій в навчальному процесі.

Створення умов для взаємодії в ПОС закладу вчителів, здобувачів, учнів, їх батьків, розвиток ІКТ-компетентності вчителя дозволяє вирішити завдання формування універсальних навчальних дій учнів з використанням ІКТ, що сприяє підвищенню якості освіти.

З урахуванням вищеозначеного матеріалу можна стверджувати, що формування ІКТ-компетентності майбутніх учителів початкової школи є важливим завданням вищої освіти.

З урахуванням вимог професійного стандарту «Вчителя початкових класів загальної середньої освіти» у випускників формується рівень низка важливих професійних компетентностей та готовність до їх реалізації в умовах інклюзивного освітнього середовища початкової школи (рис. 8).

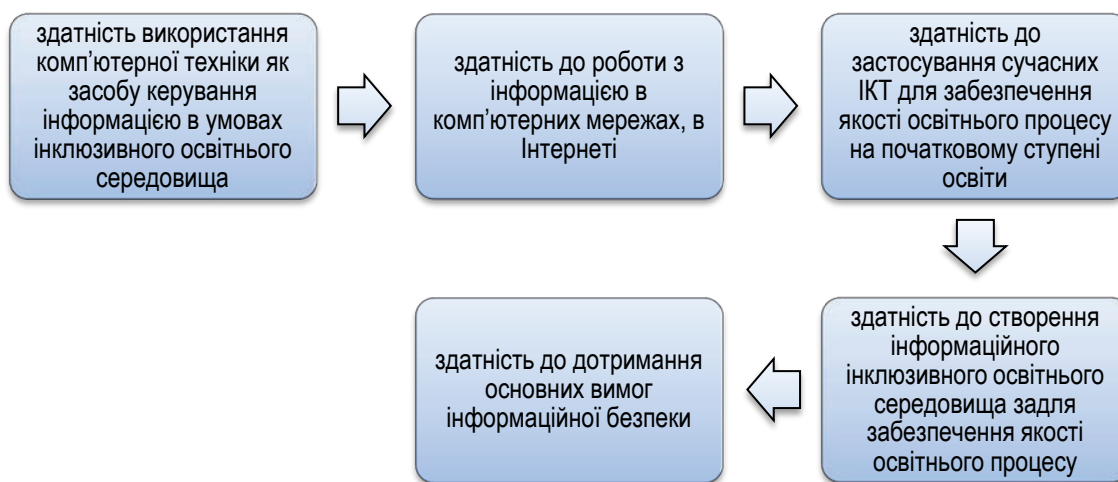

Рис. 8. Професійні компетентності майбутнього вчителя початкової школи та готовність до їх реалізації в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Модель формування ІКТ-компетентності здобувачів вищої освіти, майбутніх учителів початкової школи, визначається з допомогою певних критеріїв ІКТ-компетентності [13] (рис. 9).

Діагностика ІКТ-компетентності здобувачів передбачала використання низки методів оцінювання: тестові завдання, практичні завдання з використанням ІТ, оцінювання викладачем і педагогом-наставником.

Відтак задля визначення готовності майбутніх педагогів вирішувати власні освітні завдання з допомогою засобів інформаційних технологій оцінювали виконання практичного завдання з допомогою можливостей комп'ютера. Здобувачам вищої освіти пропонували виконати практичне завдання впродовж 15-20 хвилин. Приклад завдання: «Ваш комп'ютер має вихід в Інтернет. Впродовж 15-20 хвилин знайдіть важливу інформацію для відповіді на запитання: за якими підручниками, навчальними посібниками й методичними вказівками організовується навчання молодших школярів з інтелектуальними порушеннями. Які з них найбільш популярні? Які рекомендовано Міністерством освіти і науки на поточний навчальний рік?». Викладач оцінює виконання завдання студентами в балах.

Щодо готовності майбутніх учителів до формування в молодших школярів з ООП ІКТ-грамотності оцінювали з допомогою тестування.

Проводилось інтернет-тестування з такими запитаннями, наприклад:

- Які функції може виконувати комп'ютер у процесі навчання?
- Скільки часу для учнів 1-2 класів не повинна перевищувати робота з комп'ютером за рекомендаціями ВООЗ?

Визначення рівня готовності здобувачів вищої освіти використовувати ресурси інформаційних технологій для управлінської, методичної та командної роботи оцінювали з допомогою виконання контрольної роботи. Здобувачам пропонували наступне завдання: «Вам необхідно укласти урок з підготовки до діагностичної роботи з математики в інклюзивному класі, запропонувати завдання для дитини з інтелектуальними порушеннями (враховуючи зону актуального та найближчого розвитку дитини) та оформити звіт за підсумками (1-2 клас НУШ). Розрахувати середній бал успішності, відсоткову

характеристику чисельності учнів і побудувати гістограму успішності. Результати контрольної роботи представити в таблиці 1.

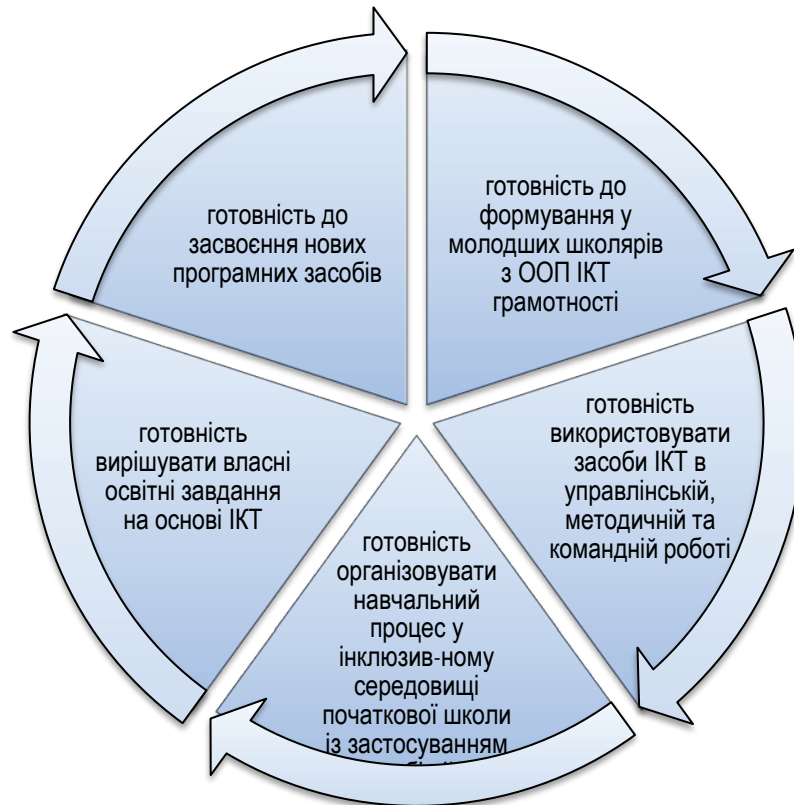

Рис. 9. Критерії, які визначають ІКТ-компетентність майбутніх учителів початкової школи.

Таблиця 1

Завдання для майбутніх учителів початкової школи

Всього учнів	З них здали								Якісний показник		Середній бал
	Високий рівень		Достатній рівень		Середній рівень		Низький рівень				
	Кількість осіб	%	Кількість осіб	%	Кількість осіб	%	Кількість осіб	%	Кількість осіб	%	
28	6		8		10		4		14		

Готовність організувати навчальний процес у початковій школі з урахуванням завдань інклюзії, застосовуючи інформаційні технології, оцінювали за результатами анкетування та оцінки вчителя-практика. Анкета передбачала 30 запитань, на які відповідають здобувачі та вчителі-практики.

Пропоновану анкету незалежно один від одного заповнювали здобувач та вчитель початкової школи, за яким було закріплено здобувача-практиканта. Результатом є підсумковий бал – середнє арифметичне отриманих балів.

Готовність студентів до засвоєння нових програмних засобів оцінювалася за підсумками результатів виконання контрольного завдання. Респондентам запропонували наступне завдання: «На Вашому комп'ютері встановлено програму для створення електронної версії тестів задля перевірки знань учня (HotPotatoes). Впродовж 30 хвилин спробуйте створити тест з 2-3 запитань і продемонструйте його роботу».

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за кожним критерієм – 10. Загальна максимальна кількість становить 50 балів.

Висновки. Узагальнюючи вищезначене, можемо стверджувати, що пропонується модель формування ІКТ-компетентності здобувачів вищої педагогічної освіти, майбутніх учителів початкової школи, ґрунтується на довгостроковій аудиторній та online взаємодії учасників освітнього процесу в тріаді «здобувачі ВО – вчитель початкової школи – молодші школярі» та вимагає: залучення здобувачів-практикантів до діяльності з проектування та розробки електронних освітніх ресурсів для організації інклюзивного освітнього процесу школи в межах вивчення спеціальних дисциплін й апробації ресурсів в освітній діяльності школи впродовж практичної підготовки (педагогічної і виробничої практик); наявності

програмої та методичної підтримки до взаємодії здобувачів-практикантів з учителем-наставником й закріпленими за кожним 2-3 школярами класу та їх батьків.

Отже, пропонується підхід ґрунтується на принципах: систематичного використання ІКТ учасниками освітнього процесу; постійного обміну досвідом щодо використання ІКТ; здоров'язбереження, наступності, продуктивності взаємодії й співпраці, довготривалого включення здобувача ВО в інклюзивний освітній процес школи (авторський), безперервної самоосвіти вчителів (авторський).

На наступному етапі започаткуємо дослідно-експериментальне дослідження формування ІКТ-компетентності майбутніх учителів початкової школи задля вирішення завдання інклюзивного навчання дітей з інтелектуальними порушеннями та організації взаємодії фахівців команди психолого-педагогічного супроводу.

Література

1. Запорожченко Ю. Г. Використання засобів ІКТ для підвищення якості інклюзивної освіти. Інформаційні технології в освіті / Ю. Г. Запорожченко. Херсон : ХДУ, 2013. – № 15. – С. 138-145.
2. Казачінер О. С. Інформаційно-освітній простір для навчання дітей з особливими потребами. / О. С. Казачінер. Харків : Вид. група «Основа», 2018. – 94 с.
3. Ключові компоненти компетентності вчителя [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/9170/> (дата звернення 16.02.2020)
4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osc/54258/ (дата звернення 20.02.2020)
5. Миронова О. І. Формування інформаційної компетентності студентів як умова ефективного здійснення інформаційної діяльності / О. І. Миронова // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – № 17 (204). – 2010.
6. Освітнє середовище для підготовки майбутніх педагогів засобами ІКТ : монографія. [Р. С. Гуревич, Г. Б. Гордійчук, Л. Л. Коношевський та ін.], за ред. Р. С. Гуревича. Вінниця, Україна : ФОП Рогальська І. О., 2011. – 348 с.
7. Положення про електронні освітні ресурси. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту № 1060 від 01.10.2012. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12?lang=en> (дата звернення 16.02.2020)
8. Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні. Указ Президента України № 928/2000 від 31 липня 2000 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/928/2000> (дата звернення 12.02.2020)
9. Проект Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020) Концептуальні засади (версія 1.0). Грудень, 2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення 22.02.2020)
10. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-konceptiyi-rozvitku-cifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-2018-2020-roki-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi> (дата звернення 16.02.2020)
11. Структура ІКТ-компетентності учителів. Рекомендації ЮНЕСКО. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://iite.unesco.org/pics/publications/ru/files/3214694.pdf> (дата звернення 16.02.2020)
12. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: зб. тез доповідей учасників всеукр.наук.-практ.семінару (Київ, 28 лютого 2018 р.) / за заг.ред. О.Е. Коневщинської, О.В. Овчарук. – Київ.: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України: Київ, 2018 – 61 с.
13. Чупахіна С.В. Цифрова компетентність учителів в умовах інклюзивного освітнього простору / Чупахіна С.В. // Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії» Спеціальний тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К. : Гнозис, 2018. – № 6. – Кн. 2. – Том IV (82). – С.489-503.

References

1. Zaporozhchenko Yu. H. Vykorystannia zasobiv IKT dlia pidvyshchennia yakosti inkluzyvnoi osvity. Informatsiini tekhnologii v osviti. Kherson : KhDU, 2013. № 15. S. 138-145.
2. Kazachiner O. S. Informatsiino-osvitnii prostir dlia navchannia ditei z osoblyvymy potrebamy. Virych. Kharkiv : Vyd. hrupa «Osnova», 2018. 94 s.
3. Kliuchovi komponenty kompetentnosti vchytelia [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://osvita.ua/school/method/9170/> (data zvernennia 16.02.2020)
4. Kontseptsiiia realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahalnoi serednoi osvity «Nova ukrainska shkola» na period do 2029 roku [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: https://osvita.ua/legislation/Ser_osc/54258/ (data zvernennia 20.02.2020)
5. Myronova O. I. Formuvannia informatsiinoi kompetentnosti studentiv yak umova efektyvnoho zdiisnennia informatsiinoi diialnosti. Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka. № 17 (204), 2010.
6. Osvitnie seredovysheche dlia pidhotovky maibutnix pedahohiv zasobamy IKT : monohrafiia. [R. S. Hurevych, H. B. Hordiichuk, L. L. Konoshevskiyi ta in.], za red. R. S. Hurevycha. Vinnytsia, Ukraina : FOP Rohalska I. O., 2011. s. 348

7. Polozhennia pro elektronni osviti resursy. Nakaz Ministerstva osvity i nauky, molodi ta sportu № 1060 vid 01.10.2012. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12?lang=en> (data zvernennia 16.02.2020)
8. Pro zakhody shchodo rozvytku natsionalnoi skladovoi hlobalnoi informatsiinoi merezhi Internet ta zabezpechennia shyrokooho dostupu do tsiei merezhi v Ukraini. Ukaz Prezydenta Ukrainy № 928/2000 vid 31 lypnia 2000 roku [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/928/2000> (data zvernennia 12.02.2020)
9. Proekt Tsyfrova adzhenda Ukrainy – 2020 («Tsyfrovyi poriadok denni» – 2020) Kontseptualni zasady (versii 1.0). Hruden, 2016. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (data zvernennia 22.02.2020)
10. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 sichnia 2018 r. № 67-r «Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyfrovoy ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018-2020 roky ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yii realizatsii». [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-rozvytku-cifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-2018-2020-roki-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shodo-yiyi-realizatsiyi> (data zvernennia 16.02.2020)
11. Struktura YKT-kompetentnosti uchyteliv. Rekomendatsiyi YuNESKO. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://iite.unesco.org/pics/publications/ru/files/3214694.pdf> (data zvernennia 16.02.2020)
12. Tsyfrova kompetentnist suchasnoho vchytelia Novoi ukrainskoi shkoly: zb. tez dop. vseukr. nauk. O.E. Konevshchynskoi, O.V. Ovcharuk. zasobiv navchannia NAPN Ukrainy, 2018. 61 s.
13. Chupakhina S.V. Tsyfrova kompetentnist uchyteliv v umovakh inkluzyvnoho osvitnoho prostoru. Vseukrainskyi naukovopraktychnyi zhurnal «Direktor shkoly, litseiu, himnazii» Spetsialnyi tematychnyi vypusk «Vyscha osvita Ukrainy u konteksti intehtratsii do yevropeiskoho osvitnoho prostoru», № 6. Kn. 2. Tom IV (82). K. : Hnozys, 2018. S.489-503.

УДК 378.018.43:37

DOI 10.31652/2415-7872-2020-61-182-187

ФАСИЛІТАЦІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У СУЧАСНИХ КОЛЕДЖАХ

Л. І. Шкурат

orcid.org/0000-0001-9448-7355

В. В. Шахов

orcid.org/0000-0002-1069-9295

На навчання у коледж студент приходить уже сформованою особистістю зі своїми поглядами на життя, певними знаннями, баченням свого майбутнього. Більшість молоді, яка вступає на базі 9-ти класів, приймає рішення про здобуття освіти у коледжі за допомогою батьків. Завдання викладача полягає саме у розпізнанні мотивів вступу, розумінні ситуації з кожним окремих студентом, що сприятиме в подальшому більш успішному навчанню. Об'єднати зусилля групи, допомогти студенту усвідомити себе як самоцінність, підтримати його прагнення до самовдосконалення, розвитку, а не пристосування до думки інших, сильніших за нього, спонукає нас до пошуку сучасних методів активізації навчання, серед яких, все більшої популярності набуває фасилітація. Застосування фасилітації сприяє безпечній атмосфері, що створюється в студентському колективі, організації навчання в умовах поваги до людини і врахування її гідності, вільного вияву особою активності та власної думки, забезпечення можливості для реалізації особистісних потреб індивідів.

Ключові слова: фасилітація, педагогічна фасилітація, фасилітатор, тренер, мала група, керівник групи, опікун, ведучий, міжособистісна взаємодія, суб'єкт фасилітації, саморозвиток, самореалізація.

FACILITATION AS AN INNOVATIVE METHOD OF INTENSIFYING STUDENT LEARNING IN MODERN COLLEGES

L. Shkurat, V. Shahov

For college, a student comes to an already formed personality with his views on life, certain knowledge, vision of his future. The majority of young people entering 9th grade make the decision to go to college, giving reasons. The task of the teacher is precisely to recognize the motives for admission, understanding the situation with each individual student, and this – in turn, will facilitate successful learning. Finding a common opinion in a large group of people who come with their own vision is very difficult. To unite the efforts of the group, to help the student to realize themselves as self-worth, to support his desire for self-improvement and development, and not reconciliation with the opinion of others, stronger than him, is the task of the facilitator. Specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock exchange activity" provides a wide range of knowledge, which helps to become a successful entrepreneur, including facilitation. The use of facilitation contributes to the safe atmosphere